

OBRA SOCIAL
L'ÀNIMA DE "LA CAIXA"

COSMOCAIXA
BARCELONA

Cicle de conferències

Les grans
conjectures
matemàtiques

Reptes matemàtics per al Segle XXI

del 17 de gener al 29 de maig

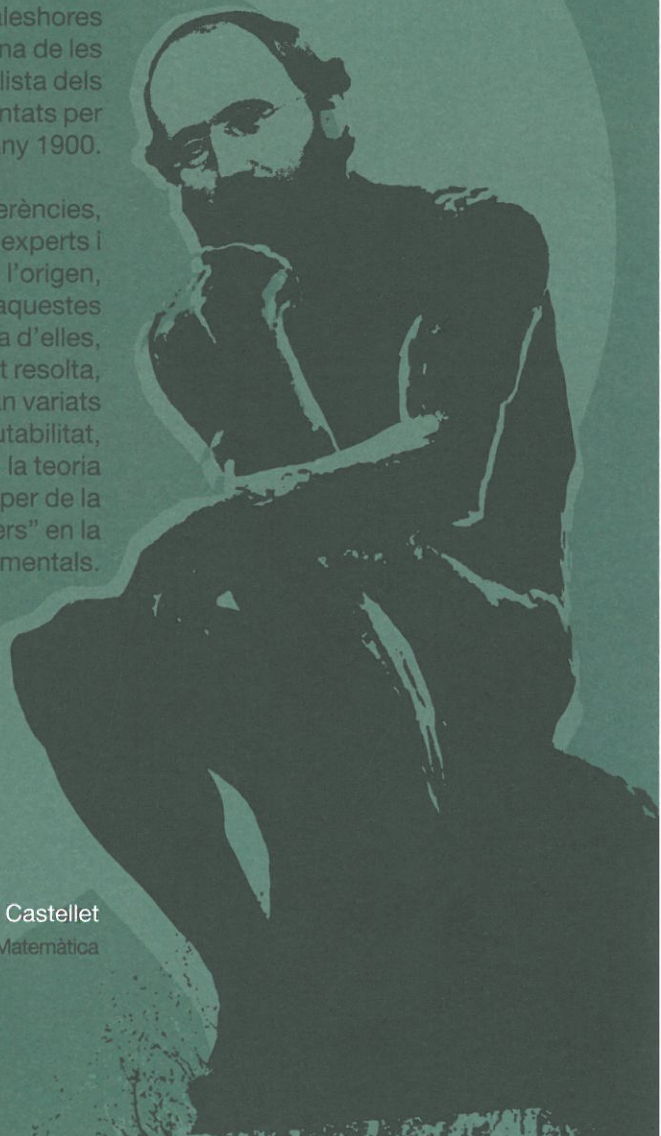
Obra Social
Fundació "la Caixa"

L'any 2000, Any Mundial de les Matemàtiques, el Clay Institute dotà 7 premis, amb un milió de dòlars cadascun, per la resolució de 7 grans conjectures matemàtiques, anomenades des d'aleshores *Els Problemes del Mil·leni*, una de les quals ja constava en la llista dels 23 problemes presentats per David Hilbert l'any 1900.

En aquest cicle de 6 conferències, s'exposarà, de la mà dels experts i comunicadors més destacats, l'origen, l'estat i l'aplicabilitat de 6 d'aquestes grans conjectures, una d'elles, la de Poincaré, recentment resolta, que afecten aspectes tan variats com els límits de la computabilitat, l'estudi de turbulències, la teoria de fractals, o el paper de la "música dels nombres primers" en la teoria de les partícules elementals.

Director del cicle: Manuel Castellet

Director honorari del Centre de Recerca Matemàtica

LE PENSEUR

© 2000 OFFERT

17

de gener a les 19 h.

LA MÚSICA DELS NOMBRES PRIMERS

Marcus du Sautoy
Universitat d'Oxford, Regne Unit

14

de febrer a les 19 h.

LA CONJECTURA $3x+1$ I ELS LÍMITS DE LA MATEMÀTICA

Jaume Llibre
Universitat Autònoma de Barcelona

Per què Beckham va escollir la samarreta número 23? Com és que el 17 és la clau de la supervivència evolutiva d'una espècie estranya de cigala? Els nombres primers són els àtoms de l'aritmètica –l'hidrogen i l'oxigen del món dels nombres. Malgrat la seva importància fonamental en l'àmbit de les matemàtiques, representen un dels enigmes més seductors en la recerca del coneixement humà. El 1859, el matemàtic alemany Bernhard Riemann va tirar endavant una idea –una hipòtesi– que semblava revelar una harmonia màgica existent en el camp dels nombres. Hi ha un milió de dòlars esperant que algú resolgui el misteri de la partitura oculta que podria explicar la cacofonia dels nombres primers.

El problema $3x+1$ estudia el comportament d'una successió de nombres naturals que comença per un natural n qualsevol i que continua amb el natural $3n+1$ si n és senar o el $n/2$ si n és parell. La conjectura $3x+1$ assegura que, començant des de qualsevol natural n , la repetició iterada de la funció produeix sempre finalment el valor 1.

Malgrat que aquest fet s'ha pogut comprovar per a tot n més petit o igual que 4035225266123964416 amb potents ordinadors, la matemàtica actual encara no ha estat capaç de trobar una demostració. El gran matemàtic Paul Erdos (1913-1996) creia que la matemàtica encara no estava preparada per aquest problema aparentment tan simple. Continua tenint raó?

4 10

de març a les 19 h.

d'abril a les 19 h.

MATEMÀTIQUES ALS DOMINIS D'EOL I NEPTÚ: LES EQUACIONS DE NAVIER-STOKES

Antonio Córdoba
Universidad Autónoma de Madrid

Les matemàtiques dels fluids concerneixen tres estadis de la matèria (líquid, gas i plasma) i el seu estudi és un tema central en física i enginyeria, però també en matemàtiques, des del segle XVIII fins als nostres dies. Malgrat la seva importància i la dedicació que ha rebut, l'anàlisi dels fluids ensopegà amb dificultats enormes atès el caràcter no lineal de les seves equacions, anomenades d'Euler i de Navier-Stokes. Tot i que han donat lloc a teories profundes, encara queden moltes preguntes bàsiques la resposta de les quals seria important de conèixer per, entre d'altres objectius, poder entendre els fenòmens turbulents.

LA GEOMETRIA FRACTAL DEL CONJUNT DE MANDELBROT

Robert Devaney
Universitat de Boston, EUA

En aquesta conferència descrivim, mitjançant una combinació d'experiments informàtics, vídeos i tècniques geomètriques, les belles matemàtiques que hi ha darrere el conjunt de Mandelbrot. El conjunt de Mandelbrot es basa en unes expressions matemàtiques simples: $x^2 + c$, però és sorprenent que una fórmula tan senzilla pugui portar a imatges tan complicades. Molts han vist les intricades i belles estructures que sorgeixen d'aquest conjunt, però pocs s'adonen que cadascuna d'aquestes estructures té el seu propi significat matemàtic específic, i que els matemàtics poden entendre aquesta complexitat gairebé fins al més mínim detall. Hi ha, però, un petit problema: només entendrem completament $x^2 + c$ si la vora del conjunt de Mandelbrot està, com diríem, "localment connectat", i fins ara ningú no sap si això és cert. La conferència està a l'abast de qualsevol persona que estigui familiaritzada amb els nombres complexos i l'aritmètica complexa.

6 29

de maig a les 19 h.

EL PROBLEMA "P VERSUS NP" I ELS LÍMITS DEL CONEIXEMENT

Avi Wigderson

Institute of Advanced Studies, Princeton, EUA

El problema "P versus NP" és un problema matemàtic precis, però és únic pel seu significat filosòfic i per l'impacte que tindria la seva resolució. Si P és igual a NP, podem aspirar a resoldre de manera ràpida la majoria dels altres reptes matemàtics i científics que se'ns plantegen. Si P no és igual a NP, podem aspirar a fer que la seguretat de les interaccions electròniques sigui incondicional. En aquesta conferència, formularem el problema "P versus NP" i explicarem aquestes relacions de tanta transcendència. També descriurem la recerca que ha suscitat aquest problema en complexitat computacional i parlarem dels intents que s'han fet per resoldre'l.

de maig a les 19 h.

LA CONJECTURA DE POINCARÉ I LA GEOMETRIA

Gang Tian

Princeton University, EUA

La conjectura de Poincaré, presentada l'any 1904, dona una caracterització topològica de l'espai tridimensional més simple (és a dir, la 3-esfera). Ha estat la qüestió central de la topologia, una branca molt important de les matemàtiques, i, des que es va formular, ara fa més de cent anys, ha estat temptejada repetidament amb tota mena de mètodes topològics, però no hi ha hagut manera de resoldre-la. La seva importància i la seva dificultat es van posar en relleu l'any 2000, quan va entrar a formar part dels set Problemes Matemàtics del Mil·lenni de l'Institut Clay. El 2002 i el 2003, G. Perelman va presentar tres esbossos que mostraven com fer servir els mètodes geomètrics, en particular el flux de Ricci tal com l'havia introduït i estudiat Hamilton, per establir la conjectura de Poincaré en afirmatiu. Els mètodes geomètrics implicaven la mètrica riemanniana, iniciada per Riemann a mitjan segle XIX i desenvolupada al llarg dels darrers 150 anys. L'objectiu d'aquesta conferència és proporcionar una breu panoràmica de la conjectura de Poincaré i la geometria relacionada d'una manera intuïtiva.

COSMOCAIXA

Teodor Roviralta, 47-51 | Barcelona 08022

SERVEI D'ATENCIÓ AL VISITANT

Tel. 93 212 60 50 | Fax 93 253 74 73

savicosmocaixabcn@fundaciolacaixa.es

HORARI

Obert de dimarts a diumenge, de 10 a 20 hores

Tancat els dilluns (excepte festius) i els dies
25 de desembre, 1 i 6 de gener

ACCESSOS

Per la Ronda de Dalt entre el carrer del Císter i
l'avinguda del Tibidabo (sortides 6 i 7)

Pel carrer dels Quatre Camins, 89

TRANSPORTS

 17 | 22 | 58 | 60 | 73 | 75 | 196

 Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
(estació Avinguda del Tibidabo)

 Tramvia Blau

P Entrada pel carrer dels Quatre Camins, 89
Autocars: Ronda de Dalt davant de CosmoCaixa

LA BOTIGA DEL MUSEU

Laie-CosmoCaixa

CAFETERIA-RESTAURANT

Arcasa-CosmoCaixa

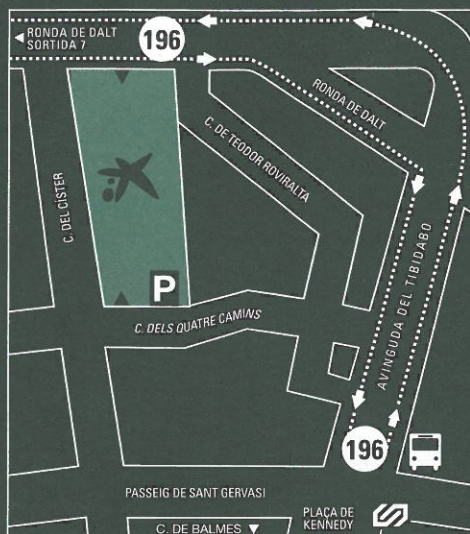
Accés lliure a la Plaça de la Ciència, a la
Cafeteria-Restaurant i a la Botiga del Museu

SERVEI D'INFORMACIÓ

OBRA SOCIAL FUNDACIÓ "LA CAIXA"

Tel. 93 495 39 45

De dilluns a diumenge, de 9 a 20 hores
www.obrasocial.lacaixa.es

INFORMACIÓ DEL CICLE DE CONFERÈNCIES

Entrada gratuïta

Places limitades

Servei de traducció simultània

Aquest cicle està reconegut pel
Departament d'Educació com una
activitat de formació permanent per
al professorat d'ensenyament secundari

Amb la col·laboració de:

Obra Social
Fundació "la Caixa"